

Pannonhalma, Bencés Főapátság

2014. január 13. 16:55

Egyházi és világi élmények világörökségi oltalom alatt

A Világörökség részét képező Pannonhalmi Bencés Főapátság épületegyüttese a Dunántúl egyik legértékesebb, legimpozánsabb építészeti emléke páratlan kulturális és művészeti kincset őriz.

Az **ezeréves** monostor épületei különböző korok üzenetét őrzik, jelenlegi formájában leginkább **klasszicistának** nevezhető, de számos középkori eleme is fennmaradt.

Az itt látható tárgyi emlékeknek és gazdag kulturális örökségnek az adja sajátos szépségét, hogy egy **élő szerzetesközösség** mindmáig eredeti rendeltetésüknek megfelelően használja őket. Éppen ezért a monostor sokak számára nyitott épületében mindig vannak olyan helyek, ahová csak a közösség tagjai léphetnek be. Az épületegyüttesben működik az ország egyik legnívósabb középiskolája a **bencés gimnázium**.

Az apátság turisták számára is látogatható részei: a XIII. századi **templom** és **altemplom**, a XV. századi **kerengő** és a XIX. századi **könyvtár**. **Az apátság története**

996-ban **Géza** fejedelem Csehországból érkező szerzeteseket telepített le Pannónia Szent Hegyén. A **Tours-i Szent Márton** tiszteletére emelt monostor a fejedelmi alapítás szándéka szerint a középkori Európa kultúrájának keleti hídfőállása lett. Falai között rendszeresen megfordult **Szent István** (1000-1038), az első magyar király is.

Uros apát (1207-1243), a ma is meglévő templom építetője még a tatárokat is vissza tudta verni a monostor-erőd falai alól. Az egyre nagyobb jelentőséget kapó bencés intézmény 1541-től főapátsággá vált. A török hódoltság másfél évszázada alatt azonban a szerzeteseknek menekülniük kellett. A súlyosan megrongálódott épületeket az 1700-as években nagyrészt barokk stílusban építették újjá.

A további fejlődést **II. József** 1786-os rendelete akasztotta meg, amikor a többi szerzetesrendhez hasonlóan a bencés közösségeket is feloszlatta. **I. Ferenc** alapította újra az apátságot 1802-ben, a rend főleg a középiskolai oktatásra koncentrált azóta is. A kommunizmus éve alatt is működött a gimnázium, korlátozott keretek között tevékenykedhettek a szerzetesek is. A rendszerváltás óta kapott nagyobb lendületet az idegenforgalmi infrastruktúra kiépítése. **Az apátság látogatása**

Az apátság egyénileg is látogatható, audio guide készülék segítségével. A látogatóba érkező vendégek számára az apátság körüli sétányon új **Apátsági turista bejárat** épült, s az aktuális nyitva tartási időben az épületegyüttes ezen keresztül közelíthető meg.

A parkoló melletti **Fogadóépületben** nyitvatartási időben 20 percenként egy, a bencés szerzetességet és az apátság belső életét bemutató film tekinthető meg.

Az apátság egy rendkívül színvonalas **pincészetet** is működtet, amit borkóstolással egybekötött túrán látogathatunk. Az apátság területén **arborétumot** és egy hazánkban páratlan gazdagságú **gyógynövénykertet** is találunk, amelyek külön belépővel látogathatók. **A bazilika**

A **Pannonhalmi Szent Márton Bazilika** ma látható épületének nagy része a XIII. század elején épült kora gótikus stílusban, ám az újabb régészeti kutatások szerint korábbi épületek falmaradványait rejt magában. Felszentelése valószínűleg 1224-ben volt.

Az ötven méter hosszú, háromhajós bazilika, négy jól elkülönülő részre tagolódik. A templomot **Mátyás** király uralkodása idején bővítették, ekkor készült el a szentély **csillagboltozatos** mennyezete, a mellékhajók keleti vége és a **Szent Benedek-kápolna** gyönyörű **cseppkőboltozatával**. A török időkben a belső berendezés teljesen elpusztult. Az épület mai formáját, díszítését, berendezése nagy részét a XIX. század második felében végzett restaurálásnak, személy szerint **ifj. Storno Ferencnek** köszönheti.

A templom homlokzatát **Róth Miksa** műhelyében készült **mozaikkép** díszíti a monostor két alapítója, Szent István és I. Ferenc alakjával.

A legutóbbi renoválás 2012-ben fejeződött be, a bazilika újra régi fényében ragyog, egyszerű, de egyben nemes belseje a szerzetesi mindennapokra fókuszál. **Az attemplom**

A román stílusú attemplomban a fő látnivaló egy XIII. századi **ülöfülke**, amelyet **Szent István székének** is neveznek, mivel a legenda szerint azon a helyen áll, ahol hajdanán az államalapító fatrónja lehetett. A hagyomány szerint, ha valaki úgy tud beleülni a trónba, hogy háta hozzáér a háttámlához, miközben lábai leérnek a földre, abból egyszer még király lesz. **A kerengő**

A XV. század második felében épült kerengőt a templommal egy különlegesen díszes, XIII. századi kapu, az ún. **Porta Speciosa** köti össze. A vörös márványból és fehér mészkőből épült kaput a templom védőszentje, **Szent Márton** képe díszíti.

A **kerengőfolyosó** által körülölelt kis belső kertet gyakran **Paradicsomkertnek** is nevezték, a középkorban elsősorban gyógynövényeket termesztettek itt.

A folyosó végén lévő Szent István-kápolnában a két, **Róth Miksa** által készített üvegablak **Benczúr Gyula** egy-egy híres festménye alapján készült. **A könyvtár**

A monostor egyik legszebb, legérdekesebb része a könyvtár XIX. századi klasszicista **nagyterme**. Az apátság több százezer kötetből álló állománya Magyarország egyik legnagyobb könyvgyűjteménye. Itt őrzik az első magyar nyelvű emléket, a tihanyi apátság **alapítóiratát** 1055-ből. **Arborétum és Gyógynövénykert**

A régi korok szerzetesei nagy gonddal termesztették és gyűjtötték a gyógyításhoz szükséges növényeket. A XIX. századra már mintegy 80 fa- és cserjefajt telepítettek az apátság **arborétumába**, majd később angolkerthé alakították.

Az arborétum területén ma több száz fa- és cserjefaj található, s ezek egy része különleges, az országban csak kevés helyen előforduló faj és fajta. Védett botanikai értékei mellett igen gazdag a terület énekesmadár állománya is.

Az arborétumban található **levendulaültetvény** közelében **gyógynövénykert** mutatja be a hagyományos kolostorkerti gyógynövénykultúrát. A látogatók megismerkedhetnek a gyógy- és fűszernövényekkel, megkóstolhatják gyógyteákat, a **lepárlóüzemben** nyomon követhetik a levendulaolaj készítésének folyamatát. **Apátsági Pincészet**

A borászati vezetések során egy kis sétát követően a tárlatvezető bemutatja a látogatóknak az **Apátsági Pincészet** épületét (a préházat és a borházat), ismerteti a borkészítés technológiai folyamatát. A pincelátogatás befejezéseként a vendégek megkóstolhatják az apátsági borokat is.

További látnivalót kínál a közelben lévő barokk **Boldogasszony-kápolna** és a jelenleg zárva tartó **Millenniumi Emlékmű**.

Vendéglátás

Az apátság új fogadóépületében 2010-ben megnyitott **Viator Apátsági Étterem és Borbár** rendkívül színvonalas kiszolgálással, gyönyörű környezetben, minőségi alapanyagokból készített modern fogásokkal várja a vendégeket. a kínálatban nagy hangsúlyt kapnak az apátság kitűnő borai.

Gyakorlati tudnivalókNyitva tartás

III. 21

<http://kirandulastippek.hu/news/article/pannonhalma-bences-foapatsag>